

Medpredmetno povezovanje slovenščine in knjižničnega informacijskega znanja v osmem in devetem razredu

Cross-curricular connectios between the Slovenian language and Library and information knowledge in eighth and ninth grade

> Martina Kokelj

Izvleček

V prispevku je predstavljen primer povezovanja med knjižničnim informacijskim znanjem in slovenščino. Medpredmetno povezovanje v šoli je zelo pomembno tako za učitelja kot za učenca, saj se določeni sklopi snovi na posameznih področjih pogosto prekrivajo oziroma dopolnjujejo. Na Osnovni šoli Orehek Kranj smo medpredmetnemu povezovanju namenili veliko pozornost. Podobne oz. iste teme skušamo učencem predstaviti čim bolj celostno in pouk načrtovati tako, da učenci delajo čim bolj samostojno.

Ključne besede

slovenščina, šolske knjižnice, osnovna šola, medpredmetno povezovanje, knjižnični katalog, knjižnično informacijsko znanje

UDK

027.8:028.5

Abstract

The paper presents an example of crosscurricular connections between the courses Library and information knowledge and Slovenian language. Crosscurricular connections in school are very important for both, the pupil and the teacher, since certain topics tend to overlap or complement each other in certain areas. Primary school Orehek has placed a great deal of attention to crosscurricular connections this year. We have been trying to present topics of similar or the same content as comprehensively as possible and to plan lessons in a way that promotes the pupils' independent work.

Keywords

Slovenian language, school libraries, primary school, cross-curricular connections, library catalogue, Library and information knowledge

Uvod

Predmet slovenščina se s sporazumevalnimi in drugimi dejavnostmi učencev ter s temami in vsebinami obravnavanih besedil povezuje z vsemi predmetnimi področji. K temu pripomore tudi, da slovenščina v Sloveniji ni le učni predmet, temveč tudi učni jezik (Učni načrt, 2011).

V vseh vzgojno-izobraževalnih obdobjih se slovenščina povezuje z različnimi predmeti. Nekateri cilji pouka slovenščine so povezani z uporabo knjižnice in vključujejo spodbujanje informacijske pismenosti. Posebno pozornost namenja učni načrt razvijanju digitalne pismenosti učencev. Digitalno tehnologijo uporabljajo predvsem pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti in komunikaciji (dejavnem stiku) z literaturo, in sicer za iskanje, zbiranje, izmenjavo in obdelavo podatkov ter njihovo sistematično rabo pri tvorjenju informacij (Učni načrt, 2011).

Učenci z uporabo knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov spoznavajo probleme in se učijo učinkovitih strategij njihovega reševanja. Hkrati pa razvijajo

tudi različne spretnosti in sposobnosti, npr. komunikacijske, informacijske in raziskovalne (Sušec, 2005).

Zadnjih nekaj let se veliko govori in piše o drugačni šoli, prijaznejši in prijetnejši za otroka. Veliko se omenja preobremenjenost otrok s kopico podatkov, faktografskim znanjem, ki ni trajno, ki ga je preveč in je za otroke nemalokrat prezahtevno. V Sloveniji smo se prav zato lotili prenove vzgojno-izobraževalnega sistema. Sodobno pridobivanje znanja ni samo pravilna izbira učne snovi, ampak tudi povezava različnih vsebin in uporaba le-teh. Medpredmetne povezave so eden od didaktičnih pristopov, ki bi pripomogel k boljšemu, trajnejšemu in bolj uporabnemu znanju (Štemberger, 2007).

Prav zato smo se medpredmetnega povezovanja lotili tudi na naši šoli. Na začetku šolskega leta smo v preglednico, ki je bila sestavljena po mesecih, vpisali temo, ki jo bomo obravnavali v določenem mesecu. Tako smo hoteli poiskati snov oz. temo, ki je predmetom skupna. Učitelji smo se tako lahko povezali in uskladili obravnavo določene teme.

Medpredmetno povezovanje mi je predstavljalo izziv, saj sem učence vsakič spodbujala, naj razmišljajo, ali so se o določeni temi pogovarjali že pri drugih predmetih. Večina učencev se potem spomni, da so pa to le mogoče že nekje slišali. Menim, da imajo učenci predmete v glavi preveč »popredalčkane« in ne znajo povezovati snovi. Ker sama poučujem slovenščino, sem našla največ povezav z zgodovino, angleščino in s knjižnico. Učitelji smo se med seboj povezali in skupaj načrtovali izobraževalni proces.

Iskanje po knjižničnih katalogih

Medpredmetno se slovenščina povezuje tudi s knjižnico, kjer lahko učenci svoje znanje nadgradijo in utrjujejo. Sama pouk pogosto povezujem s knjižnico, saj menim, da moramo iz učencev narediti samostojne uporabnike knjižnice, da bodo znali informacije in gradivo, ki ga potrebujejo, sami poiskati in jih hkrati tudi ovrednotiti. Učence peljem v knjižnico, kadar obravnavamo življenjepise književnikov. Življenjepis naredijo sami, in sicer tako, da v knjižnici sami brskajo po policah, da se naučijo samostojno uporabljati knjižno gradivo (priročnike, leksikone, slovarje itd.) in sami izpišejo pomembne podatke, s čimer se učijo kritično vrednotiti podatke, ki so zanje pomembni.

Novembra sva se s knjižničarko povezali in učencem osmega in devetega razreda predstavili uporabo javnega kataloga šolske knjižnice WinKnj/OPAC in COBISS/OPAC ter razliko med COBIB-om in lokalno bazo podatkov. Sestavili sva delovni list, na katerem so bile različne naloge, vse pa so se navezovale na Franceta Prešerna, ki smo ga takrat obravnavali pri slovenščini. Naloge so bile sestavljene tako, da so morali učenci samostojno brskati po bibliografski bazi COBIB in šolskem katalogu ter iskati različno gradivo na različnih medijih, v različnih knjižnicah, iskati zalogo po knjižnicah, ali je gradivo v knjižnici na voljo za izposajo itd. Delovne liste sva na koncu ure pobrali in jih pregledali. Tako sva si lahko ustvarili sliko, ali so se naučili iskati in brskati po knjižničnih katalogih, ki so javno dostopni na spletu. Poleg doseženih operativnih ciljev za predmet slovenščina se med poukom realizirajo tudi operativni cilji KIZ za osmi razred:

- učenec spozna globalno informacijsko omrežje,
- pojmuje knjižnice kot del globalne informacijske mreže,
- spozna različne dostope do katalogov,
- spozna vzajemni katalog v Sloveniji COBISS/OPAC (Sušec, 2005).

Pisanje seminarske naloge

Učenci se že v osnovni šoli srečajo s pisanjem seminarskih nalog. Največ težav jim povzroča, kako se pisanja sploh lotiti, da bodo nalogo izdelali pravilno. Način izdelava

ve seminarske naloge sva predstavili učencem osmega in devetega razreda, za kar sva porabili dve šolski uri. Na tem mestu se nisva poglobljali v urejanje besedila, saj z uporabo urejevalnika besedil (Word) učenci nimajo težav. Predstavili sva jim, kako naj bi bila videti seminarska naloga, katere dele naj bi vsebovala (naslovnica, kazalo, vsebina, viri in literatura, priloge idr.).

Učenci so se prejšnjo uro že naučili uporabljati knjižnične kataloge, ki so dostopni na spletu, zato tej temi nisva posvečali posebne pozornosti, ampak smo naučeno samo na kratko ponovili. Učencem sva želeli povedati, da ni nič narobe, če informacije oz. podatke prepišejo iz literature, ampak da je pomembno to, da navedejo, od kod so to prepisali oz. povzeli. Na tem mestu sva jim pokazali različne načine citiranja in navajanja citirane literature (monografska publikacija, članek, zbornik, spletne strani, avtorsko navajanje, če navajamo delo večjega števila avtorjev in če gre za delo brez avtorja). Učenci so se sprehodili po knjižnici in vsak je vzel tri različna dela in poskušal pravilno navesti vir. Dotaknili sva se tudi vsebine in jim povedali, kaj mora pisati v uvodu, kaj v glavnem delu in kaj v sklepu. Na primeru najinih diplomskih nalog sva učencem pokazali, da lahko seminarska naloga vsebuje tudi slikovno gradivo, grafikone in tabele. Naučili sva jih, kako se takšno gradivo ustrezno označi in da moramo za takšno gradivo narediti tudi posebno kazalo. Drugo uro so učenci delali v parih. Vsak par je dobil temo, za katero je moral narediti osnutek seminarske naloge, tako da je napisal vse dele, ki jih mora vsebovati seminarska naloga. Izdelke učencev sva pregledali in bili z njihovim delom zelo zadovoljni.

Učenci so dosegli zastavljene operativne cilje pri predmetu slovenščina in operativne cilje KIZ za deveti razred:

- učenec zna uporabljati informacijske vire pri raziskovalnem delu za samostojno reševanje problemov,
- se samostojno odloči, katere informacijske vire bo uporabljal in kako jih bo uporabljal,
- se nauči izpisovati pomembne podatke in pisati opombe,
- kritično vrednoti podatke,
- razvija kritično mišljenje (Sušec, 2005).

Z učenci smo se pogovarjali o realizirani uri. Povedali so, da jim je bila všeč, ker so lahko sami delali, najbolj pa so bili navdušeni, da so lahko samostojno uporabljali knjižnico, hkrati pa so se naučili nečesa, kar jim bo koristilo še pri nadaljnjem šolanju.

Sklep

Medpredmetno povezovanje je zanimivo tako za učitelje kot za učence, saj pri delu sodelujemo in se naučimo tudi česa novega. Hkrati nam medpredmetno povezovanje pomeni izziv, s katerim spodbujamo samostojno in aktivno delo, učenci pa pridobivajo nove izkušnje. Tako sodelovanje zahteva tudi veliko časa in usklajevanja, saj morata učitelja uskladiti cilje in ideje ter narediti pouk zanimiv. Na koncu največ pomeni povratna informacija učencev, in ko vidiš zadovoljne obraze, se ti zdi vredno vsega vloženega časa in truda.

Viri

- Sušec, Z. (2005). *Knjižnična informacijska znanja: program osnovnošolskega izobraževanja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Štemberger, V. (2007). Načrtovanje in izvajanje medpredmetnih povezav. V J. Krek ... et al. (ur.), *Učitelj v vlogi raziskovalca: akcijsko raziskovanje na področjih medpredmetnega povezovanja in vzgojne zasnove v javni šoli* (str. 93–111). Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Učni načrt. Program osnovna šola. Slovenščina (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 18. 1. 2014 s spletne strani: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf.

- > **Martina Kokelj**, prof. slovenščine in univ. dipl. bibliotekarka, zaposlena kot učiteljica slovenščine na Osnovni šoli Orehek Kranj
Naslov: Zasavska cesta 53a, 4000 Kranj
Naslov e-pošte: martina.kokelj@osorehek.com

Priloga 1: Delovni list

Ime in priimek: _____ Datum: _____ Razred: _____

PROGRAM WINKNJ

1. Koliko različnih knjig Franceta Prešerna ima šolska knjižnica? _____
2. Zapiši avtorje, ki so pisali o življenju in delu Franceta Prešerna.

3. Na katerih medijih (vrstah gradiva) najdemo gradivo z naslovom »Sonnets of unhappiness and the other poems«?

4. Ali sta obe gradivi prosti za izposajo? _____

PROGRAM COBISS

1. Koliko zapisov najdeš pod iskalno zahtevo France Prešeren – Povodni mož?

2. Povodni mož je izšel na različnih vrstah gradiva. Zapiši vsaj 3 različne vrste tega gradiva.

3. Članek o Povodnem možu je bil objavljen v reviji Kekec. Navedi letnik, številko in stran v tej reviji, kjer je objavljen omenjeni članek.
Letnik _____, številka _____, strani _____
4. Izberi prvi zapis (leto 2012) in zapiši število knjižnic, ki ima omenjeno gradivo.

5. Ali ima to knjigo tudi Mestna knjižnica Kranj? _____
6. Če jo ima, zapiši v koliko izvodih je dostopna? _____
7. S svojimi besedami na kratko opiši razliko med programom WinKnj in COBISS/OPAC-om.

